

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЕНТОМОАНФОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 202 Захист і карантин рослин
Освітня програма Захист і карантин рослин
Рік навчання 2023-2024, семестр 8
Форма навчання денна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор дисципліни

Пасічник Лариса Петрівна, кандидат с.-г. наук, доцент
кафедри ентомології, інтегрованого захисту та карантину
рослин
pasichnikl@ukr.net

Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ (до 1000 друкованих знаків)

Навчальна дисципліна «Ентомоанфологія» ґрунтується на вивченні особливостей біології, екології та поширення шкідників та корисних видів комах в сучасних агро та фітоценозах.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Ентомоанфологія» є формування у слухачів системи знань щодо механізмів запилення комахами рослин, вивчення видового складу комах-запилювачів фауни України, їх біології, особливостей інтродукції, розмноження, накопичення в природних умовах та агроландшафтах, застосуванні на запиленні сільськогосподарських рослин.

Вивчення дисципліни «Ентомоанфології» має на меті навчити:

- використовувати знання з Ентомоанфології для пояснення процесів, які відбуваються з запиленням сільськогосподарських рослин в агроландшафтах і в сучасних екосистемах в цілому;
- визначати основні фактори, які забезпечують зміни видового та кількісного складу запилювачів в агроландшафтах та екосистемах в цілому;
- сформувати систему базових понять та знань з екології запилення рослин та їх використання в виробництві сільськогосподарської продукції.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності з захисту і карантину рослин і застосовувати теоретичні знання та

методи фітосанітарного моніторингу, огляду, аналізу, експертизи, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій для професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знанням та пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність проводити фіто санітарну діагностику рослин, моніторинг комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

СК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів, що дозволить реалізувати державну політику у сфері захисту і карантину рослин.

СК 6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів.

СК 7. Здатність координувати фітосанітарний моніторинг щодо виявлення, ідентифікації та визначення особливостей біології та екології шкідливих організмів в Україні та відповідно до угоди СОТ СФЗ та положень законодавств Європейського Союзу.

СК 9. Здатність організувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана з користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, реалізацією, переробкою, зберіганням використанням відповідно до угод СОТ,СФЗ, європейських вимог.

СК 10. Здатність організувати роботи зі зберігання, транспортування, торгівлі та застосування засобів захисту рослин, спрямовані на адаптацію європейських вимог

СК 11. Здатність встановлювати закономірності поширення та розвитку шкідливих організмів, оцінювати їх сезонну і багаторічну динаміку, розробляти, науково обґрунтовувати та адаптувати комплекс високоефективних заходів контролю шкідників, хвороб і бур'янів за різних екологічних умов.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин.

ПРН. 8. Уміти координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів під час проведення заходів із захисту рослин.

ПРН 9. Ефективно планувати час для отримання прогнозованих результатів діяльності із захисту і карантину рослин.

ПРН 10. Навчати, контролювати і оцінювати професійні навички працівників, задіяних у виконанні заходів із захисту і карантину рослин.

ПРН 17. Уміти використовувати сучасні інформаційні технології, знання біології та екології шкідливих організмів для їх контролю в агроценозах.

СТРУКТУРА ДИЦИПЛІНИ

«ЕНТОМОАНФОЛОГІЯ»

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
4 семестр				
Модуль 1. Природні фітоценози. Теоретичні основи екології запилення рослин.				
Тема 1. Природні фітоценози. Принципи функціонування екосистем та їх фітоценозів.	1/1	Знати: мету та завдання навчальної дисципліни Ентомоанфологія; видовий склад ентомофільних та мелітофільних рослин флори України, їх морфологічні та біологічні ознаки. Вміти: визначити видовий склад нектароносних та пилюконосних видів рослини.	Здача практичної роботи. Виконання практичних робіт через систему Elearn. Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 1 у ЕНК через систему Elearn.	8
Тема 2. Екологічні особливості рослин для запилення комахами.	1/5			8
Тема 3. Першорядні та другорядні запилювачі сільськогосподарських рослин.	1/2			8
Всього за модуль 1	3/8			24
Модуль 2. Запилювачі сільськогосподарських рослин, їх біолого-екологічні особливості та практичне використання.				
Тема 4. Соціальні види першорядних запилювачів.	1/4	Знати: видовий склад запилювачів ряду Перетинчастокрилих	Здача практичної роботи.	7

Тема 5. Поодинокі бджоли, їх еколого-біологічні особливості розвитку.	1/6	та Двокрилих, їх морфологічні ознаки, біологічні та екологічні особливості розвитку та практичне використання. Вміти: визначати видовий склад поодиноких бджіл та мух запилювачів, визначити будь-яку фазу розвитку виду, (імаго, личинку, яйце).	Виконання практичних робіт через систему Elearn. Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 2 у ЕНК через систему Elearn.	6	
Тема 6 Поодинокі двокрилі, їх еколого-біологічні особливості розвитку.	1/4			6	
Тема 7. Сучасні тенденції розвитку ентомофільного запилення сільськогосподарських рослин.	1/3	Аналізувати фактори, що впливають на динаміку чисельності комах-запилювачів.		7	
Всього за модуль 2				4/17	26
Модуль 3. Моніторингові системи чинників впливу на фітоценози.					
Тема 8. Принципи розробки моніторингових систем.	1/2	Вміти: застосовувати різні системи моніторингу на основі сучасних методів з новітнім технічним та інформаційним забезпеченням.	Здача практичної роботи. Виконання практичних робіт через систему Elearn. Усні відповіді на запитання до практичних і самостійних робіт. Написання змістовного модуля 3 у ЕНК через систему Elearn.	7	
Тема 9. Сучасні методи моніторингу.	1/1			7	
Тема 10. Новітні методи моніторингу.	1/2			6	
Всього за модуль 3				3/5	20
Всього за 6 семестр				10/30	70
Екзамен					30
Всього за курс					100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедайлнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
---	---

Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації

Основні:

- Плиска М. М., Пасічник Л. П. Систематика комах. Характеристика основних рядів і родин комах. Навчальний посібник. – К.: Видавництво НУБіП України, 2015, 167 с.
- Вигера С.М. Природоохоронний контроль культурних фітоценозів: [Монографія] /С.М. Вигера. – К.: ЦП «Компринт», 2015. – 398 с.
- Сільськогосподарська ентомологія: навчальний посібник [для студентів вищих навч. закл.] / Лікар Я.О., Кава Л.П., Пасічник Л.П. – К.: Компринт, 2020 - 480 с.
- Марченко А.Б. Лісова ентомологія. Навчально-методичний посібник. К.: ЦУЛ, 2020. - 134 с.
- Рудська Н.О., Пінчук Н.В., Ватаманюк О.В. Лісова ентомологія: Навч. посіб. за ред. Н.О. Рудської. Вінниця: ВНАУ, 2020. - 288 с.
- Рубан М.Б. Сільськогосподарська ентомологія. / М.Б. Рубан, Я.О. Лікар; [за ред. М.Б. Рубана]. Підручник - К., Фенікс, 2011. - 580 с.
- Рубан М.Б. Практикум із сільськогосподарської ентомології: навч. пос. / М.Б. Рубан, Я.М. Гадзало; [за ред. М.Б. Рубана]. – К.: Арістей, 2010. – 472 с.
- Вигера С.М. Природні і культурні фітоценози та принципи контролю їх біорізноманіття. Монографія. Житомир. Рута. 2013. - 340 с.
- Федоренко В.П. Стратегія і тактика захисту рослин: монографія В.П. Федоренко, І.Л. Марков, Є.Ю. Мордерер, Київ., 2015. 784 с.

10. Федоренко В.П., Покозій Й.Т., Круть М.В. Ентомологія. Підручник.; за редакцією академіка В.П. Федоренка – К: Фенікс, Колобіг, 2013, 344 с.
11. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні (упорядкув. В.У. Ящук). Київ., Юнівест Медіа, 2022. 1020 с.
12. Інтегрований захист рослин: підручник / В. М. Писаренко та ін. Полтава, 2020. 243 с.

Допоміжні

13. Лікар Я. О., Пасічник Л.П., Кава Л.П., Статкевич О.І. Методичні вказівки до навчальної практики з дисципліни «Загальна ентомологія». К.: Видавництво НУБіП України, 2022.
14. Станкевич С.В., Леженіна І.П., Забродіна І.В., Байдик Г.В., Сіроус Л.Я., Герман Л.В. Сільськогосподарська ентомологія: назви основних шкідників сільськогосподарських культур і лісових насаджень: навч. посіб. вид. 5-те, перероб. і доп. Житомир: Видавництво «Рута», 2023. 156 с.
15. Довідник із захисту плодкових культур / Яновський Ю.П. – К.: Фенікс, 2019. – 472 с.
16. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні / [упорядкув. В.У. Ящук]. Київ: Юнівест Медіа, 2021. 1020 с.
17. Лікар Я.О., Кава Л.П., Яковлев Р.В. Загальної ентомології: навчальний посібник. К.: ЦП «Компрінт», 2019 р., 420 с.

Інформаційні ресурси:

Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського. Режим доступу:

www.nbuv.gov.ua .

Національна парламентська бібліотека України. Режим доступу: www.nplu.kiev.ua.

Наукова бібліотека університету. Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/structure/library>

Велика бібліотека навчально-методичної літератури. Режим доступу:

<http://metodportal.net>

Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати).

Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>.

Українська ентомофауністика (Київське відділення УЕТ). – режим доступу:

<https://sites.google.com/site/ukrentfau/>